

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie oceny przestrzegania przepisów prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych - na podstawie informacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Państwowej Inspekcji Pracy, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Prokuratury Generalnej oraz dyskusji podczas posiedzenia Rady Ochrony Pracy.

Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu 28 lutego 2012 zapoznała się ze stanowiskami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Państwowej Inspekcji Pracy oraz Prokuratury Generalnej w sprawie oceny przestrzegania przepisów prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych. Stanowiska swego nie przedstawiło Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, wyjaśniając, że jego zadania w tym zakresie wypełnia ZUS.

Ze stanu prawnego i przedstawionych materiałów wynika, że podstawową instytucją kontrolną w zakresie ubezpieczeń społecznych jest ZUS. Państwowa Inspekcja Pracy z racji swoich uprawnień w dziedzinie ubezpieczeń społecznych może działać wspomagająco, np. podczas kontroli legalności zatrudnienia. Prokuratura jest organem występującym najczęściej dopiero na wniosek ZUS lub PIP.

Podczas posiedzenia Rady, jego uczestnicy sygnalizowali następujące naruszenia przepisów prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych:

- niezgłaszanie do ubezpieczenia wszystkich pracowników,
- niewłaściwe wypełnianie dokumentów ubezpieczeniowych,
- nieterminowe przekazywanie dokumentów do ZUS,
- niewłaściwe wyliczanie wysokości składek ubezpieczeniowych,
- nieterminowe przelewanie należności do ZUS,
- zaniżanie wysokości składek przez niewłaściwe kwalifikowanie rodzaju umowy pracodawcy z pracownikiem,
- błędne lub bezzasadne wypłacanie zasiłków chorobowych.

Konsekwencją naruszenia tych obowiązków jest postępowanie wyjaśniające lub kontrolne prowadzone przez ZUS, ewentualne decyzje i postępowania sądowe (w przypadku rozbieżności pomiędzy kontrolującym i kontrolowanym).

Odrębnym problemem, sygnalizowanym przez ZUS, jest wielka (w roku 2011 ponad 1 miliard) liczba korekt, składanych przez płatników składek.

Liczba spraw, znajdujących swój epilog w sądach jest niewielka. Na podstawie zawiadomień, w tym złożonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Państwową Inspekcję Pracy, w roku 2011 wszczęto 1519 postępowań przygotowawczych o czyny z art. 218 § 1 i 219 kodeksu karnego. Spośród wskazanych postępowań: aktami oskarżenia zakończono 460 spraw, wnioskami o warunkowe umorzenie postępowania - 23 sprawy, umorzeniem zakończono - 829 spraw, w tym z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu tylko 17 postępowań, odmowa wszczęcia postępowania- 529 spraw. Liczba umorzeń i odmów wszczęcia postępowania w dalszym ciągu jest znaczna.

Zdaniem prokuratury, jedną z przyczyn stosunkowo niewysokiego wskaźnika skuteczności postępowań z zawiadomień Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Państwowej Inspekcji Pracy stanowi brak udokumentowania we wnioskach kierowanych do prokuratur, zgodnej z art. 218 kodeksu karnego, przesłanki złośliwości lub uporczywości.

Opierając się na materiałach i prezentacjach przedstawicieli Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Państwowej Inspekcji Pracy i Prokuratury Generalnej oraz na dyskusji - Rada Ochrony Pracy w zakresie przestrzegania przepisów prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych:

- Zauważa, że w dalszym ciągu istnieje niska efektywność zawiadomień ZUS i PIP, kierowanych do prokuratur. Należy więc zintensyfikować współpracę merytoryczną przedstawicieli tych instytucji.
- Zwraca uwagę na usprawnienie przepływ dokumentów pomiędzy ZUS i prokuraturami.
- Oczekuje od Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pogłębionej analizy i wniosków, opracowanych na podstawie materiałów ZUS i PIP oraz dyskusji przeprowadzonej podczas posiedzenia Rady Ochrony Pracy.
- Zwraca się do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z wnioskiem o przeanalizowanie możliwości uproszczenia przepisów związanych z ubezpieczeniem społecznym, w szczególności uproszczenia procedur i zmniejszenia liczby formularzy.

- Wnioskuje, aby stworzyć system monitorowania cudzoziemców podejmujących pracę w Polsce pod kątem ich zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, z godnie z polskim prawem.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Posel Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 27 marca 2012 r.